

Төв аймгийн нийгэм, эдийн засгийн байдал (2016 оны 11 дүгээр сарын байдлаар)

I. Нийгмийн үзүүлэлт

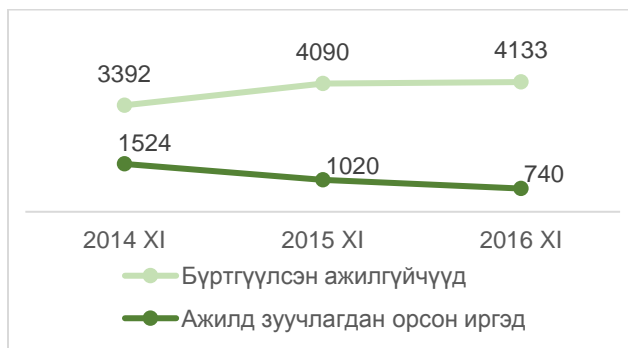

I.1 Бүртгэлтэй ажилгүй иргэн.

2016 оны 11 дүгээр сард Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний газарт бүртгэлтэй ажилгүйчүүдийн тоо 768 болж, 2015 оны мөн үеэс 196 хүнээр, өмнөх сарынхаас 217 хүнээр тус тус өсчээ.

Ажилгүйчүүдийн 46.61 хувь буюу 358 нь эмэгтэйчүүд байна. 2016 оны эхнээс 827 ажлын байр захиалгад бүртгэгдсэн бол зуучлалаар 740 ажлын байранд иргэд ажилд оров. Ажилд зуучлагдсан иргэдийн 34.19 хувь буюу 253 нь эмэгтэйчүүд байв. Зураг I.1

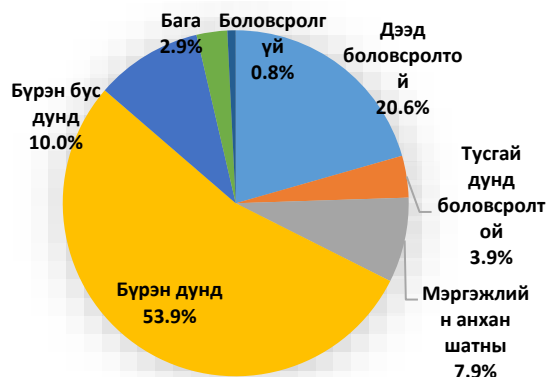
Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагад бүртгүүлсэн болон ажилд зуучлагдан орсон иргэд, жил бүрийн 11 дүгээр сарын эцсийн байдлаар, өссөн дүнгээр

Тайлант сард бүртгүүлсэн 727 ажилгүй иргэний 25.58 хувь нь цалин орлого хүрэлцэхгүй байгаа; 19.81 хувь нь сургуулиа төгссөн, чөлөө авсан; 14.17 хувь нь мэргэжил ур чадвараа ашиглан орлогоо нэмэгдүүлэх; 9.08 хувь нь өрхийн болон хувийн аж ахуй эрсдэлд орж орлогогүй болсон; 5.09 хувь нь орон тооны цомхтголоор; 4.95 хувь нь шилжин суурьшсан; 2.34 хувь нь одоо эрхэлж байгаа ажлаа солих хүсэлтэй; 2.20 хувь нь гүйцэтгэж буй ажил, албан тушаалдаа тэнцэхгүй болсон; 2.06 хувь нь байгууллага

татан буугдсан; 1.93 хувь нь цэргээс халагдсан; 0.55 хувь нь гадаадаас эргэж ирсэн; 0.41 хувь нь хорих газраас суллагдсан; 0.41 хувь нь тэтгэвэрт гарсан; 11.42 хувь нь бусад шалтгаанаар тус тус бүртгүүлжээ. Зураг I.2

Бүртгэлтэй ажилгүй иргэд, боловсролын түвшнээр, 2016 оны 11 дүгээр сарын эцэст

Эх үүсвэр: Хөдөлмөрийн хэлтсийн сар бүрийн мэдээ

*- Ажил хайгч гэж ажилгүй эсхүл ажилтай боловч ажлын нөхцөлөө сайжруулах, нэмэлт орлого олох зорилгоор ажил хайж хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагад бүртгүүлсэн иргэнийг ойлгоно.

I.2 Нийгмийн даатгал, халамж

Нийгмийн даатгалын байгууллагын мэдээгээр 2016 оны эхний 11 сард НДШ-ийн орлого 14.7 тэрбум ₮ болж төлөвлөгөө 98.71 хувь болж, төлөвлөгөөг 11 сум 2.65-29.65 хувиар давуулан биелүүлж. Архуст, Аргалант, Алтанбулаг, Баян, Баянхангай, Бүрэн, Батсүмбэр, Баянцагаан, Баянчандмань, Борнуур, Заамар, Мөнгөнморьт, Сэргэлэн, Эрдэнэ, Цээл, Зуунмод сумд 0.02-20.98 хувиар тасалдууллаа. Сайн дурын НДШ-ийн орлого 981.5 сая ₮ болж төлөвлөгөө 93.56 хувь болж төлөвлөгөөг Зуунмод сум 38.18 хувиар тасалдууллаа.

Тэтгэвэр, тэтгэмжинд 40.5 тэрбум ₮ зарцуулж, олголт 100.0 хувь боллоо. Олгосон тэтгэвэр, тэтгэмжийн 80.7 хувийг өндөр настны, 10.5 хувийг хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн, 3.7 хувийг тэжээгчээ алдсаны, 5.1 хувийг цэргийн тэтгэвэрт тус бүр зарцуулжээ.

Нийгмийн даатгалын сангаас олгосон дундаж тэтгэвэр 246330 ₮ боллоо.

Нийгмийн даатгалын нийт зарлагын 35.59 хувийг орлогоороо бүрдүүлснээс тэтгэврийн даатгалын сангийн 25.28%; тэтгэмжийн даатгалын сангийн 68.70%; эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 98.34%; үйлдвэрлэлийн осол мэргэжилээс шалтгаалах өвчний даатгалын сангийн 98.34%; ажилгүйдлийн даатгалын сангийн 70.02%-ийг тус бүр бүрдүүлжээ.

Нийгмийн халамж

Нийгмийн халамж, үйлчилгээний хэлтсийн мэдээгээр 2016 оны эхний 11 сард нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж, тусламжийг 64681 хүнд олгож, 10.8 тэрбум ₮-ийг зарцуулж 2015 оны мөн үеэс хүний тоо 22.7 хувь 11980 хүнээр, зарцуулсан мөнгөний хэмжээ 16.1 хувь 1.5 тэрбум ₮-өөр тус бүр өслөө.

Нийгмийн халамжийн дундаж тэтгэвэр 111260 ₮ болжээ. Олгосон тэтгэвэр, тэтгэмж, тусламжийн 36.20 хувийг хүүхдийн хөгжил сангийн мөнгө; 24.50 хувийг халамжийн тэтгэвэр; 8.72 хувийг жирэмсэн болон нярай, хөхүүл хүүхэдтэй эхчүүдийн мөнгөн тэтгэмж; 5.17 хувийг төрөл бүрийн нөхцөлт мөнгөн тусламж; 4.72 хувийг нийгмийн халамжийн дэмжлэг тусламжаа шаардлагатай иргэнд үзүүлэх хөнгөлөлт, нөхцөлт мөнгөн тусламж; 6.13 хувийг ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд нийгмийн хамгааллын хуулийн дагуу олгогдож байгаа хөнгөлөлт, тусламж 0.89 хувийг алдар цолтой ахмадуудад үзүүлсэн хөнгөлөлт, тусламжид тус бүр зарцуулжээ.

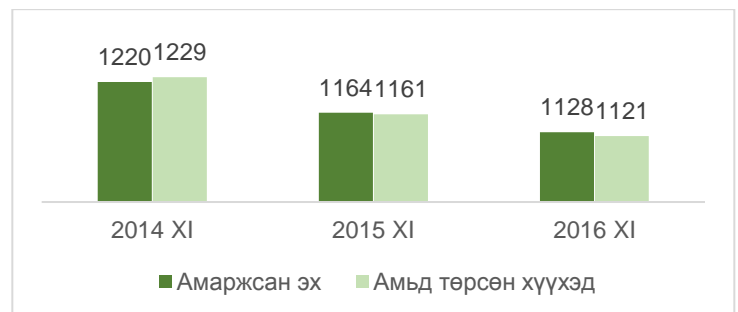
1.3 Эрүүл мэнд

2016 оны эхний 11 сард 15007 өвчтөн эмнэлэгт хэвтэн эмчлэгдэн гарсан нь нэг өвчтөнд дунджаар 7.46 ор хоног ногдлоо.

Эрүүл мэндийн байгууллагын мэдээгээр 2016 оны эхний 11 сард 1121 хүүхэд мэндэллээ.

Зураг 1.3

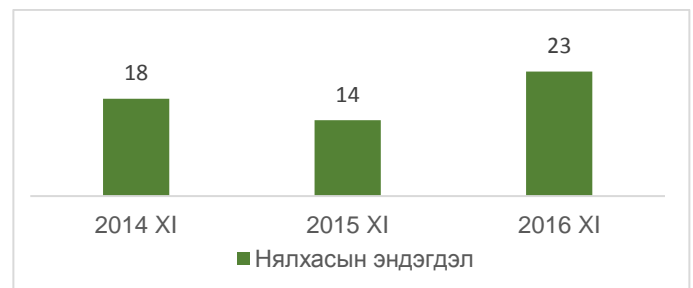
Амаржсан эх, амьд төрсөн хүүхдийн тоо, жил бүрийн 11 дүгээр сарын байдлаар

Аймгийн хэмжээнд он гарсаар 1 хүртэлх насандаа нас барсан хүүхдийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 9 хүүхдээр өслөө.

Зураг 1.4

Эндсэн хүүхдийн тоо, жил бүрийн 11 дүгээр сарын байдлаар

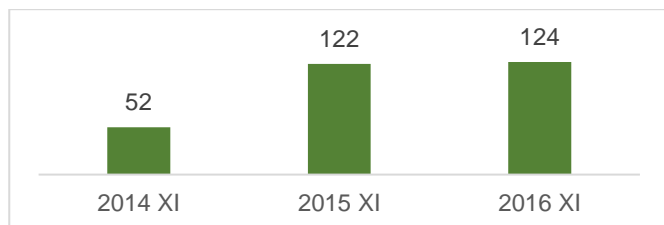

2016 оны эхний 11 сард халдварт өвчнөөр 1123 хүн өвчилсөн нь өмнөх оны мөн үеэс 2.56 хувь буюу 28 хүнээр өслөө. 2015 оны мөн үеэс заг хүйтэн 76.19 хувь, тэмбүү 40.97 хувь, трихомениаз 37.50 хувь, улаан бурхан 9.68 хувь тус бүр өсчээ. 10000 хүнд ногдох

халдварт өвчлөл аймгийн дундаж 124 байгаа бол: Зуунмод 338, Баян-Өнжүүлд 185, Баян 173, Архуст 158, Угтаал 113, Цээл 112, Сүмбэр 111 ногдлоо.

Зураг 1.5

10000 хүн амд ногдох халдварт өвчнөөр өвчлөгчдийн тоо, жил бүрийн 11 дүгээр сарын байдлаар

1.4 Байгаль орчин

- агаарын дундаж температур -9-18 градус хүйтэн, ихэнх нутаг, Дэлгэрхаан, Заамар орчмоор дулаан, нутгийн зүүн болон өмнөд хэсэг, Алтанбулагт хамгийн хүйтэн байв.

- өдөр ажиглагдсан агаарын хамгийн дулаан температур нь +6,0+16,0 градус дулаан, нутгийн хойд хэсгээр хүйтэн, баруун өмнөд хэсгээр дулаавтар, Эрдэнэсант, Дэлгэрхаан орчмоор 15,0-16,0 градус дулаан байв.

-шөнийн хугацааны хамгийн бага температур нь -31-43 градус хүйтэн буюу нутгийн өмнөд хэсгээр дулаан, нутгийн зүүн хэсэг, томоохон голын хөндий дагуух нутгууд буюу Өндөрширээтэд 43 градус хүрч хүйтэрлээ.

- тунадас 1,4-20,0 мм, нутгийн зүүн болон өмнөд хэсгээр бага, нутгийн хойд хэсгээр арай ахиу буюу хамгийн их нь Борнуурт 20,0 мм, Батсүмбэрт 18,2 мм, Зуунмодод 18,0 мм цас орж,одоогийн байдлаар 2-24 см зузаан цастай байна. / өртөө харуулын талбай дээрх хэмжилтээр /

- Салхи ихэнх хугацаанд баруунаас 4-9 м/с, цас орох үеэр зарим газраар 12-14 м/с, түр

зуур 16-18 м/с хүрч ширүүслээ. Цаг агаарын аюултай үзэгдэл ажиглагдаагүй байна.

Олон жилийн дундажтай харьцуулсан дүгнэлт

2016 оны 11-р сарын цаг агаарын үзүүлэлтүүдийг 2015 оны 11-р сартай харьцуулахад:

-агаарын дундаж температур ихэнх нутгаар ойролцоо буюу 1-4 градусаар хүйтэн

-өдрийн хамгийн их температур нь нийт нутгаар 1-5 градус орчмоор сэрүүн буюу ойролцоо

-шөнийн хамгийн бага температур өмнөх оноос ихэнх нутгаар 1-5 градусаар хүйтэн байна.

-сум тус бүрээр тунадасны нийлбэрийг гаргаж үзэхэд нутгийн өмнөд хэсгээр бага, ихэнх нутгаар өмнөх 11-р сараас 0,8-14,0 мм-ээр ахиу цас оржээ.

- Сарын эхээр ихэнх өдрүүдэд өмнөх оноос нийт нутгаар дулаавтар, цас багатай байсан ч, хугацааны дунд үеэс цас орж, хүйтэрсэн байна. Цаашид дээрх нутгуудаар цасны зузаан улам нэмэгдэж, нягтарч хатууран мал өвөлжилтөнд таагүй нөлөөлөхөөр байна. Мөн 12-р сарын дунд үе, эцсээр хүчтэй цасан шуурга шуурч малын хариулга маллагаанд хүндрэл учруулж болзошгүйг онцгой анхаарна уу.

2016 ОНЫ АРВАНХОЁРДУГААР САРЫН ЦАГ АГААРЫН УРЬДЧИЛСАН МЭДЭЭ

Төв аймгийн нутгаар: Энэ сарын агаарын температурын дундаж нь Төв аймгийн баруун өмнөд хэсгээр 11-16 градус, бусад нутгаар 16-21 градус хүйтэн байх ба нутгийн өмнөд хэсгээр уур амьсгалын дунджийн орчим, бусад нутгаар дунджаас 0.5-1.5 градусаар хүйтэн байх төлөвтэй. Хүйтний эрч сулрах үе: Нэгдүгээр арав хоногийн эхэн болон сүүлчээр хүйтний эрч суларч, Туул, Тэрэлж голын хөндийгөөр шөнөдөө 24-29 градус, өдөртөө 14-19 градус хүйтэн, бусад нутгаар шөнөдөө 19-24 градус,

өдөртөө 9-14 градус хүйтэн байна. Мөн гуравдугаар арав хоногийн эхээр хүйтний эрч бага зэрэг суларна.

Хүйтний эрч чангарах үе. Хоёр ба гуравдугаар арав хоногийн дунд үеэр Туул, Тэрэлж голын хөндийгөөр шөнөдөө 34-39 градус, өдөртөө 23-28 градус хүйтэн, бусад нутгаар шөнөдөө 28-33 градус, өдөртөө 18-23 градус хүйтэн байна.

Бусад хугацаанд: Туул голын хөндийгөөр шөнөдөө 28-33 градус, өдөртөө 18-23 градус хүйтэн, бусад нутгаар шөнөдөө 23-28 градус, өдөртөө 13-18 градус хүйтэн байна. Энэ сард ихэнх нутгаар уур амьсгалын дунджаас ахиу цас орох төлөвтэй. Нэг ба хоёрдугаар арав хоногийн эхээр зарим газраар, дунд үе болон сүүлчээр нутгийн хойд хэсгээр, гуравдугаар арав хоногийн эхэн болон сарын сүүлчээр ихэнх нутгаар цас орж цасан шуурга шуурах төлөвтэй. Салхи нэг ба хоёрдугаар арав хоногийн эхэн ба дунд үеэр зарим газраар 12-14м/с, гуравдугаар арав хоногийн эхээр нутгийн өмнөд хэсгээр 15-17 м/с хүрч ширүүснэ.

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛД ХЭРХЭН НӨЛӨӨЛӨХ ТУХАЙ

12 дугаар сарын цаг агаарын урьдчилсан мэдээгээр агаарын дундаж температур нийт нутгийн хойд хагас болон Алтайн цаад нутгаар олон жилийн дунджаас хүйтэн, бусад нутгаар дунджийн орчим, хур тунадас ихэнх нутгаар олон жилийн дунджийн орчим ба түүнээс ахиу орохоор байна.

11 дүгээр сарын 20-ны байдлаар гаргасан зудын эрсдлийн зургаар нийт нутгийн 50 гаруй хувьд өвөлжилт хүндрэх эрсдэл ихтэй гарсан бөгөөд сарын урьдчилсан мэдээгээр нутгийн баруун хойд, хойд, төв болон зүүн зүгийн нутгийн ихэнх нутгаар цас олон жилийн дунджаас ахиу орохоор, агаарын температур дунджаас хүйтэн байхаар байгаа нь нөхцөл байдлыг улам хүндрүүлж, өвөлжилтөнд таагүй нөлөөлөхөөр байна. Цаашид өвөлжилт хүндэрч болзошгүй сум, орон нутгийн өвс тэжээлийн хүрэлцээг сайтар тооцож, өвс

тэжээл нийлүүлэх, зөөвөрлөх, хуваарилах, хүртээх, отор нүүдэл хийх мөн иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах зэрэг арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай байгааг анхаарна уу.

1.5 Гэмт хэрэг

Цагдаагийн байгууллагын мэдээгээр 2016 оны эхний 11сард аймгийн хэмжээнд 786 гэмт хэрэг бүртгэгдэж 787 хүн холбогдож төр, иргэдийн өмчид 3.4 тэрбум ₮-ийн хохирол учирлаа.

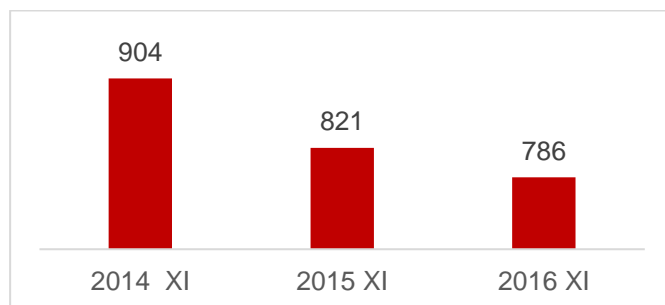
Гарсан гэмт хэргийн 27.0 хувь нь хулгай, 29.5 хувь нь иргэний эрүүл мэнд эрх чөлөөний хэрэг, 15.2 хувь нь бусад хэрэг, 15.4 хувь нь замын осол, 4.1 хувь нь танхай дээрэм, 0.8 хувь нь хүн амины хэрэг тус бүр эзлэв. Батсүмбэр, Заамар, Сэргэлэн, Аргалант, Борнуур, Баянжаргалан, Эрдэнэ, Жаргалант, Баяндэлгэр, Баянчандмань, Эрдэнэсант Алтанбулаг сумдад 10000 хүнд 391-90 гэмт хэрэг ногдсон нь аймгийн дунджаас (87)-аас харьцангуй их байна.

Гэмт хэргийн тоо 2015 оны мөн үеэс 35 хэргээр буурлаа.

Зуунмод суманд 42 эмэгтэй, 935 эрэгтэй нийт 977 хүн эрүүлжүүлэгдсэн нь 2015 оны мөн үеэс 83 хүнээр буурлаа. 93 хүн баривчлагдлаа

Зураг 1.8

Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоо, жил бүрийн 11 дүгээр сарын байдлаар

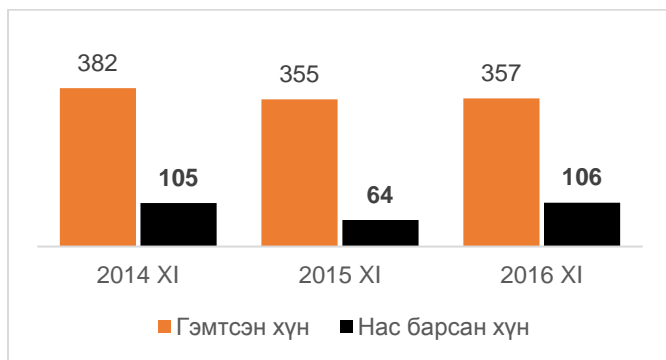

Гарсан гэмт хэргийн 22.5 хувь нь бүлгээр, 30.6 хувь нь согтуугаар үйлдэгджээ.

Гэмт хэргийн улмаас 357 хүн гэмтэж, 106 хүн нас барлаа.

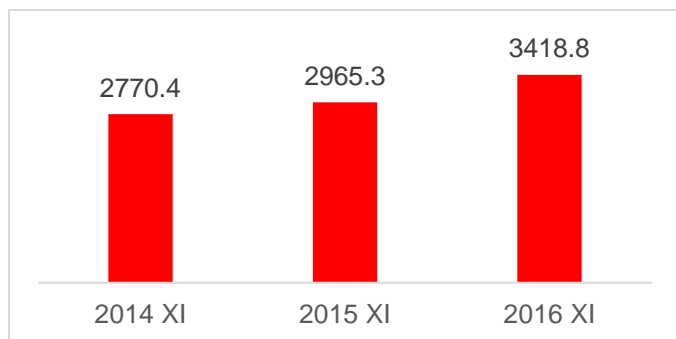
Зураг I.9

Гэмт хэргийн улмаас гэмтсэн, нас барсан хүний тоо, жил бүрийн 11 дүгээр сарын байдлаар

Зураг I.10

Гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирлын хэмжээ, жил бүрийн 11 дүгээр сарын байдлаар, сая төгрөгөөр

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн албаны 2016 оны эхний 11 сарын мэдээгээр ажиллагаа хийгдэж байгаа 858 гүйцэтгэх хуудсанд нийт 4.52 тэрбум ₮-ийн төлбөр тэтгэлэг ногдов. Үүнээс 18 гүйцэтгэх хуудсанд ногдох 853.6 сая ₮-ийн материалд шүүхийн байцаан шийтгэх ажиллагаа хийгдэж, биелүүлбэл зохих 840 гүйцэтгэх хуудасны 3.67 тэрбум ₮-өөс 465 хуудасны 972.7 сая ₮-ийг биелүүлж, бодит

биелэлтийн хувь гүйцэтгэх хуудасны тоогоор 55.36 хувь, үнийн дүнгээр 26.50 хувь болж 2015 оны мөн үеэс гүйцэтгэх хуудасны биелэлт 0.08 нэгжээр өсч, үнийн дүнгийн биелэлт 17.4 нэгжээр тус тус буурлаа.

II. Эдийн засгийн үзүүлэлт

II.1 Мөнгө, зээл, хадгаламж

ХААН, Хас, Төрийн, Капитал банкны салбаруудын дүнгээр 2016 оны эхний 11 сард кассын орлого 376.0 тэрбум ₮, кассын зарлага 377.9 тэрбум ₮ болж, гүйлгээнд 42.2 тэрбум ₮ байна.

ХААН, Хас, Төрийн, Капитал банкны салбарын нийт зээлийн багц зээлдэгчийн тоо 146067, зээлийн багцын дүн 458.1 тэрбум ₮, зээл авсан зээлдэгчийн тоо 41188, олгосон зээлийн дүн 41.6 тэрбум ₮ боллоо. Иргэдийн харилцах дансны үлдэгдэл 11 сарын 30-ны байдлаар 208096 иргэний 8.28 тэрбум ₮ боллоо. Иргэдийн хувийн хадгаламжинд 11 сарын 30-ны байдлаар хугацаатай хадгаламж 38.6 тэрбум ₮, хугацаагүй хадгаламж 11.4 тэрбум ₮ байна.

ХААН, Төрийн, Хас, Капитал банкны салбарууд иргэдийн хадгаламжинд төлж байгаа хугацаатай дээд хүү 1.3-1.39 хувь, хугацаатай доод хүү 0.50-0.60 хувь, хугацаагүй дээд хүү 0.08-0.61 хувь, хугацаагүй доод хүү 0.50-0.60 хувьтай байна

II.2 Төсөв, мөнгө

Төсвийн орлого 2016 оны эхний 11 сард орон нутаг ба аймагт төвлөрүүлснээр орлого 12.2 тэрбум ₮, зарлага 61.5 тэрбум ₮ болж, аймаг, орон нутгийн төсвийн орлогоор тооцоход орлогын төлөвлөгөө 111.77 хувь биелэгдэж, үндсэн нэрийн татварын

орлогуудаас; ХХОАТ, бусад орлого, бууны албан татвар, улсын тэмдэгтийн хураамж, газрын төлбөр, ойгоос түлээ, мод ашигласны төлбөр, бусад төлбөр, хураамж, түрээсийн орлогын төлөвлөгөө биелэгдсэнгүй.

Аймгийн төсвийн орлого 2015 оны мөн үеэс 9.4 хувь буюу 1.1 тэрбум ₮-өөр өслөө. Аймгийн төсвийн орлогын 88.76 хувийг татварын, 10.67 хувийг татварын бус, 0.57 хувийг хөрөнгө борлуулсны орлогууд бүрдүүлж байгаа нь 2015 оны мөн үеэс татварын орлого 3.04 нэгжээр өсч, татварын бус орлого 2.17 нэгжээр, хөрөнгө борлуулсны орлого 0.85 нэгжээр тус бүр буурлаа.

Аймгийн нийт 3 шатны орлого 18.1 тэрбум ₮ болж аймгийнх 9.6 тэрбум ₮ буюу 53.05 хувь, сумынх 2.6 тэрбум ₮ буюу 14.34 хувь, улсынх 5.9 тэрбум ₮ буюу 32.61 хувийг тус бүр бүрдүүлжээ.

2015 оны мөн үеэс төсөвт байгууллагуудын өглөг 50.4 хувь буюу 790.0 сая ₮-өөр буурч 777.9 сая ₮ болж, авлага 3.1 дахин буюу 406.6 сая ₮-өөр өсч 539.7 сая ₮ боллоо.

Орон нутгийн төсвийн орлого 10.7 тэрбум ₮ болж, төлөвлөгөө 111.40 хувиар биелэгдлээ. Суманд төвлөрүүлэх төсвийн орлого 2.6 тэрбум ₮ болж, төлөвлөгөө 144.81 хувь биелж, Аргалант, Архуст, Батсүмбэр, Баян, Баянжаргалан, Баянхангай, Баянцогт, Борнуур, Дэлгэрхаан, Заамар, Сүмбэр, Угтаал, Цээл, Эрдэнэ, Эрдэнэсант сумд 59.87-0.32 хувиар тасалдууллаа.

Аймагт төвлөрүүлэх төсвийн орлогын төлөвлөгөө 9.6 тэрбум ₮ болж 105.31 хувь биелж Баян, Баянжаргалан, Баянхангай, Баянцагаан, Баянцогт, Борнуур, Дэлгэрхаан, Жаргалант, Мөнгөнморьт, Сүмбэр, Угтаал, Цээл, Эрдэнэ, Эрдэнэсант сумд төлөвлөгөө 27.16-1.06 хувиар тасалдууллаа.

II.3 Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ

2016 оны 11 дүгээр сард ХҮИ /хэрэглээний үнийн индекс/ суурь үе болох 2010 оны 12 дугаар сараас 65.17%, өмнөх оны мөн үеэс 2.63%-аар, өмнөх сараас 0.99 хувиар тус тус өсөв. ХҮИ-ийн 11 дүгээр сарын 0.99 хувийн өсөлтөд хувцас, бөс бараа, гутлын бүлгийн үнэ 0.52 нэгж (52.49 хувь), тээврийн бүлгийн үнэ 0.37 нэгж (38.02 хувь)-ээр өссөн нь голлон нөлөөлөв.

Хэрэглээний үнийн аймгийн индекс (өмнөх оны 12 сар=100)

ХҮИ өмнөх оны мөн үеэс 2.63% өссөний дотор зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байрны үйлчилгээний бүлэг 5.29%; тээврийн бүлэг 4.92%; хувцас бөс бараа гутлын бүлэг 4.77%; гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн барааны бүлэг 3.45%; орон сууц, ус цахилгаан, хийн түлшний бүлэг 2.23%; согтууруулах ундаа, тамхи, мансууруулах бодисын бүлэг 0.67%; эм тариа эмнэлэгийн үйлчилгээний бүлэг 0.16%; бусад бараа, үйлчилгээний бүлэг 10.81%-аар тус тус өсч, амралт чөлөөт цаг, соёлын бараа үйлчилгээний бүлэг 0.09%; хүнсний бараа, согтууруулах бус ундааны бүлэг 0.10%; холбооны хэрэгсэл, шуудангийн үйлчилгээний бүлэг 3.20%-аар тус тус буурав. Боловсролын үйлчилгээний бүлгийн үнэ тогтвортой байв.

Бүлэг	2016 оны 11 сард	
	пунктээр	хувиар
01. ХҮНСНИЙ БАРАА, СОГТУУРУУЛАХ БУС УНДАА	0.99	100.00%
02. СОГТУУРУУЛАХ УНДАА, ТАМХИ, МАНСУУРУУЛАХ БОДИС	-0.01	-0.57%
03. ХУВЦАС, БӨС БАРАА, ГУТАЛ	0.52	52.49%
04. ОРОН СУУЦ, УС, ЦАХИЛГААН, ХИЙН БОЛОН БУСАД ТҮЛШ	0.04	4.36%
05. ГЭР АХУЙН ТАВИЛГА, ГЭР АХУЙН БАРАА	0.06	6.96%
06. ЭМ, ТАРИА, ЭМНЭЛЭГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	0.00	0.00%
07. ТЭЭВЭР	0.37	38.02%
08. ХОЛБООНЫ ХЭРЭГСЭЛ, ШУУДАНГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	-0.02	-2.19%
09. АМРАЛТ, ЧӨЛӨӨТ ЦАГ, СОЁЛЫН БАРАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭ	0.00	0.00%
10. БОЛОВСРОЛЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	0.00	0.00%
11. ЗОЧИД БУУДАЛ, НИЙТИЙН ХООЛ, ДОТУУР БАЙРНЫ ҮЙЛЧИЛГЭЭ	0.00	0.00%
12. БУСАД БАРАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭ	0.02	1.82%

II.5 Аж үйлдвэр

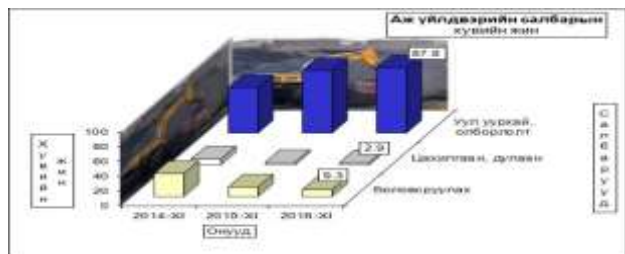
Өмчийн бүх төрлийн аж үйлдвэрийн газрууд 2016 оны эхний 11 сард (2005 оны зэрэгцүүлсэн үнэнд шилжүүлснээр) 41.25 тэрбум ₮-ийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэн нь 2015 оны мөн үеэс 11.1 хувь буюу 4.11 тэрбум ₮-өөр өслөө.

Зураг II.6 Аж үйлдвэрийн салбарын бүтээгдэхүүний нийт үйлдвэрлэл, оны үнээр, жил бүрийн 11 дүгээр сарын байдлаар, сая төгрөгөөр

АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН НИЙТ ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ салбараар, 2005 оны зэрэгцүүлэх үнээр, сая ₮-ээр
GROSS INDUSTRIAL OUTPUT, by division, at constant prices of 2005 / mln tog/

АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАР INDUSTRIAL SECTOR	2015 XI	2016 XI	2015 I-XI	2016 I-XI	Дүнд эзлэх % Percentage share to total		2016/ 2015%
					2015 I-XI	2016 I-XI	
Нийт дүн	5,322.17	3,371.36	37,133.04	41,249.69	100.0	100.0	111.1%
Ашигт малтмал олборлолт mining and quarrying	4,896.47	2,911.43	30,971.67	36,213.04	83.41	87.79	116.9%
Боловсруулах аж үйлдвэр / manufacturing/	232.61	283.91	4,812.05	3,851.91	12.96	9.34	80.0%
Цахилгаан, дулаан, уур үйлдвэрлэл Electricity, thermal energy, steam	194.08	176.02	1,349.32	1,184.74	3.6	2.87	87.8%

Аймгийн нийт бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл өссөн нь ашигт малтмал олборлолт, хувцас үйлдвэрлэл, модон эдлэл үйлдвэрлэл, ус хариутгал хангамж үйлдвэрлэл өмнөх оноос 3.4 дахинаас 0.12 хувь буюу 5.29 тэрбумаас- 6.44 сая ₮-өөр өссөн нь нөлөөлөв.

Оны үнээр нийт бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлтэнд эзлэх сумдын үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний хувийн жингээс үзэхэд Заамар, Жаргалант, Баянчандмань, Зуунмод, Баянцогт, Баянцагаан, Эрдэнэ, Батсүмбэр, Баян, Угтаалцайдам сумд 40.93-0.24 (эдгээр сумдын үйлдвэрлэлт 98.56) хувийг эзлэв.

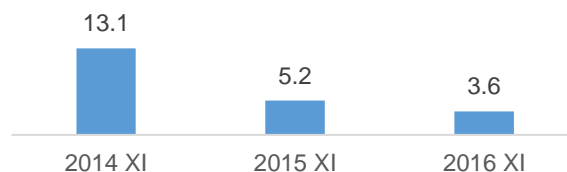
II.6 Барилга

Төв аймгийн барилгын гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгж байгууллагууд 2016 оны эхний 11 сард 3.6 тэрбум ₮-ийн барилга угсралт, их засварын ажил гүйцэтгэлээ. Гүйцэтгэлийг 2015 оны мөн үетэй харьцуулахад 31.28 хувь буюу 1.6 тэрбум ₮-өөр буурав.

Барилга угсралт, их засварын ажлын 65.94 хувь нь орон сууцны бус барилгад; 23.13 хувь нь инженерийн барилга байгууламжид; 10.92 хувь нь орон сууцны барилгад ногдож байна. Энэ нь 2015 оны мөн үетэй харьцуулахад орон сууцны бус барилгын ажил 27.41 пунктээр, орон сууцны барилгын ажил 6.25 пунктээр тус тус өсч, инженерийн барилга байгууламжийн ажил 33.66 пунктээр буурав.

Зураг II.8

Барилга угсралт, их засварын ажил жил бүрийн 11 дүгээр сарын байдлаар, тэрбум.₮

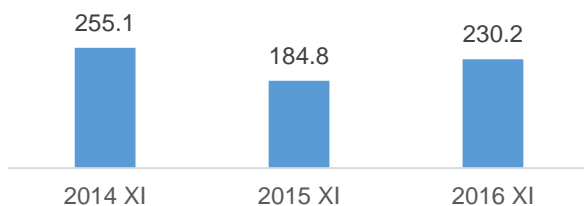
II.7 Холбоо

Холбоо ашиглалтын орлого оны эхний 11 сард 230.2 сая ₮ болж, үүнээс хүн амаас орсон орлого 73.8 сая ₮ болж, нийт орлогыг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 24.53 хувь буюу 45.3 сая ₮-өөр өслөө.

Шуудан холбооны албаны үйлчилгээний орлого 98.9 сая ₮ болсон ба нийт орлогын 90.97 хувь нь хүн амд үйлчилсний орлого байна. Нийт орлогын 18.68 хувийг албан бичгийн, 9.10 хувийг зорчигчдын, 72.22 хувийг бусад орлого бүрдүүлжээ.

Зураг II.10

Холбоо ашиглалтын орлого, жил бүрийн 11 дүгээр сарын байдлаар, сая төгрөгөөр

Үл хөдлөх эд хөрөнгийн бүртгэл.

Улсын бүртгэлийн хэлтсийн мэдээгээр 2016 оны 11-р сард нийт 895 иргэд, аж ахуйн нэгжийн үл хөдлөх хөрөнгөд бүртгэл хийснээс үл хөдлөх эд хөрөнгийн өмчлөх эрхийн анхны бүртгэл 38; төрөөс үнэгүй өмчлүүлсэн газрын өмчлөх эрхийн анхны бүртгэл 380; газар эзэмших, ашиглах эрхийн анхны бүртгэл 4; бэлэглэлийн гэрээ 31; худалдах, худалдан авах гэрээ 42; өв залгамжлал 6; барьцааны гэрээний бүртгэл 166; бусад бүртгэл 228 тус бүр бүртгүүлээ.

Улсын бүртгэлийн хэлтсийн Хуулийн этгээдийн бүртгэлийн мэдээгээр 2016 оны эхний 11 сард нийт 117 аж ахуйн нэгж шинээр бүртгүүлснээс хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани/ХХК/ 73; нийгэмд үйлчилдэг төрийн бус байгууллага /НҮТББ/ 18; шашин 3; боловсрол сургалтын байгууллага /БСБ/1; гишүүддээ үйлчилдэг төрийн бус байгууллага /ГҮТББ/ 6; үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллага /ҮЭБ/ 4; Төсөвт 5; Хоршоо 4; бүх гишүүд нь бүрэн хариуцлагатай нөхөрлөл /ББН/1; хязгаарлагдмал хариуцлагатай нөхөрлөл /ХХН/ 1; орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар/ОНӨААТҮГ/ 1 тус бүр бүртгүүлээ.

Хуулийн этгээдийн бүртгэлийн 2016 оны 11 сарын мэдээгээр 209 аж ахуй нэгж байгууллага нэмэлт өөрчлөлт хийлгэснээс үүсгэн байгуулагч өөрчлөгдсөн 59; гишүүн нэмэгдсэн, хасагдсан 23; дүрэм шинэчилсэн

4; дахин гэрчилгээ 11; удирдлага өөрчлөгдсөн 34; үйл ажиллагааны чиглэл өөрчлөгдсөн 17; дүрмийн сан нэмэгдсэн, хасагдсан 22; хаяг өөрчлөгдсөн 2; нэр хэлбэр өөрчлөгдсөн 18; татан буугдсан 19 тус тус бүртгүүлээ. Мөн 58 иргэн, 19 хуулийн этгээдэд лавлагаа олголоо.

Стандартчилал хэмжилзүй

Стандартчилал хэмжилзүйн хэлтсийн 2016 оны эхний 11 сарын мэдээгээр нийт 292 аж ахуй нэгж иргэнд стандартын салбар сангийн үйлчилгээ үзүүлснээс тохирлын баталгаажуулалт 515; үүнээс тохирлын гэрчилгээ 437, дотоодын бүтээгдэхүүний баталгаажуулалт 78; хэмжих хэрэгслийн баталгаажуулалт 3679; үүнээс цулын хэмжүүр 764, жин 655, туухай 96, автомашины жин 13; эзэлхүүн зарцуулалтын хэмжүүр 388; үүнээс түгээгүүрийн хэмжүүр 226, мерник 16, шингэн бүтээгдэхүүнийг хэмжих хэрэгсэл 12, сүмбэн метр 36, уртын хэмжих хэрэгсэл 13, усны тоолуур 85; нэг фазын тоолуур 2505, дулаан даралт 22, даралтны аппарат 5 тус бүр баталгаажуулсан байна.